

Fløjlsfod (*Flammulina*)

1. Hat overvejende hvid til creme, men eventuelt med gullig til orangebrunlig midte. 2
- Hat med gule til orangebrune farver. 3
2. Hat vedblivende hvid til creme; sporelængde/bredde > 2,0. Ikke påvist i DK. *F. velutipes* var. *lactea*
- Hat med gullig til orangebrunlig midte; sporelængde/bredde i gns. 1,5-1,7. Ret sj. *rodslående fløjlsfod (F. fenae)*
3. På eller nær krageklo (*Ononis spinosa*). Ikke påvist i DK. *F. ononidis*
- På løvtræ, sjældnere nåletræ. 4
4. Mange sporer > 10 µm lange, sporelængde/bredde 2,3-3; lameller ret fjerne; på pil og poppel. Ret alm. *F. elastica*
- Sporer < 10 lange, dog kan enkelte sporer fra 2-sporede basidier være over 10 µm lange, sporelængde/bredde ≤ 2,4; lameller middel til tætte; på løvtræ, inkl. pil og poppel, sjældent på nåletræ. 5
5. Sporer 6-9,5 x 3-4 µm, Q i gns. = (1,8-)2-2,4; oftest direkte på løvtræ, sj. nåletræ, kan være rodslående. Meget alm.
- Sporer 6-7,5 x 3,5-4,5 µm, Q i gns. = 1,5-1,7; (især) på poppelved, oftest rodslående. Ikke påvist i DK. *gul fløjlsfod (F. velutipes)* var. *velutipes*
- Sporer 6-7,5 x 3,5-4,5 µm, Q i gns. = 1,5-1,7; (især) på poppelved, oftest rodslående. Ikke påvist i DK. *F. populicola*

Eksempel på atlasnøgle.

Gå til www.svampeatlas.dk, klik på „Find” og skriv slægtens navn – så kan nøglen hentes under temaet „Nøgler”.

ning vi har valgt at benytte os af i atlasprojektet. De offentliggøres og opdateres løbende og kan via atlasprojektets hjemmeside hentes ned i pdf-format. Så vidt det er muligt, er nøglerne baseret på feltkarakterer, men mange arter kan kun kendes sikkert med støtte fra mikroskopiske karakterer. Derfor er mikroskopiske karakterer ikke altid til at komme uden om, især ikke når vi naturligvis samtidig har en målsætning om at få troværdige indrapporteringer. Vi opfordrer ikke desto mindre brugere uden mikroskop til at bruge nøglerne. I mange tilfælde kan man komme ganske langt uden at nå til nøglepunkter der udelukkende er baseret på mikroskopiske karakterer, og oplysninger om hvor langt man er kommet med en makroskopisk udnøgling, er i mange tilfælde til stor hjælp når vi i atlasgruppen skal hjælpe en bestemmelse helt i mål.

Nye og sjældne arter

En af målsætningerne med atlasprojektet har været at komme ud på steder hvor ingen af os har været før, for forhåbentlig at finde nogle spændende, oversete lokaliteter, og det har der også været held til flere gange, især i Nordjylland. Det første år har også gjort det klart at gamle pilemoser med lang kontinuitet kan byde på store overraskelser

Thomas Læssøe under besværlig indsamlings i et af de tætte, nordjyske pilekrat. Foto Jens H. Petersen.

Ulveskov i Hanherred – en mykologist set overset, men meget spændende lokalitet. Foto Jens H. Petersen.

og fund af helt uventede arter som ikke er set i landet før. Alle sæsonens indsamlinger er endnu ikke bestemt med sikkerhed, men alene pilemoserne har betydet fund af seks nye arter for landet (en del af dem kan dog gemme sig mellem ubestemte eller fejlbestemte indsamlinger fra tidligere år). De nye arter fundet i pilemoser er Trompet-Stilkporesvamp (*Polyporus tubaeformis*) (flere steder, se omtale s. 26), Bomulds-Slørhat (*Cortinarius gossypinus*) (flere steder, se omtale s. 36), Sej Trådkølle (*Typhula uncialis*) (se omtale s. 28) og barksvampene *Phlebia nitidula* (Thomas Læssøe, TL og Jens H. Petersen, JHP, Underlien), *Hyphodontia incrustata* (Jacob Heilmann-Clausen og TL, flere steder i det sydlige Vestjylland) og *Oliveonia fibrillosa* (TL, Grærup Langsø).

På Eskebjerg Vesterlyng blev der fundet fire nyheder. Med Soløje (*Helianthemum*) stod slørhatten *Cortinarius roseipes* (JHC), en brunhattet varietet af Kugleknoldet Fluesvamp, *Amanita citrina* var. *intermedia* (Rasmus Ejrnæs, RE) og en Tåreblad-art (*Hebeloma*) (JHC), kendt fra et tysk og et engelsk fund, som vil blive nybeskrevet i 2010 med den danske indsamling som type. Fluesvampen blev også fundet andre steder i skove se-

nere på året og er nok bare sammenblandet med Porfyr-Fluesvamp. Endelig blev der også fundet den nye gødningsboende mørkhat *Psathyrella sphaerocystis* (RE).

To skørhatte blev fundet som nye for landet, den ene er Brunrød Skørhat (*Russula sericatula*) (se omtale s. 39), den anden er *Russula globispora* (flere steder), der nok har været sammenblandet med Plettet Skørhat (*R. maculata*), men som kendes på at have større sporer med isolerede pigge. De kan sandsynligvis ikke kendes fra hinanden i felten.

To knoldslørhatte blev det også til, Vandpletet Slørhat (*Cortinarius sphagnophilus*) (se side 38) og *C. riederi* (Annegrete Eriksen, AE, Faurholt Hede; der lå også et hidtil ubestemt fund fra 2008). I gruppen omkring Gulfnugget Slørhat har Funga Nordica præsenteret et opdateret bud på taksonomien som medførte fund af to nye arter i Danmark, *C. anomallus* (Anne Storgaard, Bordrup Klitplantage) og *C. cingulatus* (JHC, Broby Vesterskov). To nye travlhatte var *Inocybe teratargus* (Susanne Weiss, Viborg Hedeplantage) og *I. umbrinella* (Jan Vesterholt, JV, Elbæk Skov). Knaphatten *Naucoria badiolaterita* (flere steder),

Nye danske arter 2009

Arter mærket med * er omtalt i rubrikken „Usædvanlige danske svampefund“.

Basidiesvampe medtaget i atlasprojektet

Amanita citrina var. *intermedia* – var. af Kugleknolet Fluesvamp; Eskebjerg Vesterlyng, mm.
Arrhenia acerosa var. *tenella* – var. af Alm. Fontænehæt; bl.a. Skærven
Clitocybe metachroides – art af Tragthæt; Nørholm, Varde Søndre Skov, Virup
Conocybe merdaria – art af Keglehæt; Sorø Sønderskov
Coprinopsis geesterani – art af Blækhæt; Torstedlund Skov
Cortinarius anomalellus – art af Slørhæt; Bordrup Klitplantage
Cortinarius cingulatus – art af Slørhæt; Broby Vesterskov
*Cortinarius gossypinus** – Bomulds-Slørhæt; fx Baldersbæk Plantage
Cortinarius huronensis var. *olivaceus* – en ny varietet af Slørhæt; Sækken
Cortinarius riederi – art af Slørhæt; Faurholt Hede
Cortinarius roseipes – art af Slørhæt; Eskebjerg Vesterlyng
*Cortinarius sphagnophilus** – Vandpletlet Slørhæt; Harreskov Plantage
Crepidotus stenocystis – art af Muslingesvamp; Ho Klitplantage
Efibulobasidium albescens – en slags Bævretop; Bjergskov
*Entoloma syringaeicolor** – Syren-Rødblåt; Mortenstrup Skov
Exidia brunneola – art af Bævretop; Faurholt Hede
Flagelloscypha cf. *oblongispora* – art af Hængeskål; Strødamreservatet
Hebeloma nov. sp. – ubeskrevet Tåreblad med Soløje; Eskebjerg Vesterlyng
Hemimycea crispata – art af Huesvamp; Petersborg Strandenge
*Hemimycena ignobilis** – Faldskærms-Huesvamp; Æbletoften, Tirstrup
Hemimycena pseudocrispata – art af Huesvamp; Cottageparken
Hohenbuehelia grisea (sensu Elborne) – art af Filthæt; Tirsbæk
Hyphodontia incrustata – art af Tandsvamp; fx Nørholm Skov
Hyphodontia juniperi – art af Tandsvamp; fx Sødringholm og Gulstav Østerskov
Hyphodontia microspora – art af Tandsvamp; Sorø Sønderskov
Inocybe teraturgus – art af Trævlhæt; Viborg Hedeplantage
Inocybe umbrinella – art af Trævlhæt; Elbæk Skov
Irpex (Steccherinum) oreophila – art af Skønpig; Skærven
*Leucopaxillus nauseosodulcis** – Vammel Tragtridderhæt; Blokhús Klitplantage
Melanoleuca rasilis – Eng-Munkehæt; Linå Vesterskov, Endelave
Naucoria badiolateritia – art af Knaphæt; Vejers Strand og Gåsemose
Oliveonia fibrillosa – art af Repeterhinde; Grærup Langsø
Panaeolus papilionaceus var. *parvisporus* – var. af Glanshæt; Sorø Sønderskov
Phanerochaete septocystidiata – art af Randtråd; Frendrup Skov (se omtale andetsteds)
Phlebia nitidula – art af Åresvamp; Underlien
Pholiotina filipes – art af Dansehæt; Tornby Klitplantage
Pluteus primus – art af Skærmhæt; fx Velling Plantage
*Polyporus tubaeformis** – Trompet-Stilkporesvamp; fx Faurholt Hede
Psathyrella sphaerocystis – art af Mørkhæt; Eskebjerg Vesterlyng
Psilocybe merdicola – art af Nøgenhæt; Grærup Langsø
Ramariopsis nov. sp. – ubeskrevet Køllesvamp; Ryssensgrav
Resinicium furfuraceum – art af Tandsvamp; Skanderborg Dyrehave
Rickenella mellea – art af Mosnavlehæt; Gram Lergrav

Russula globispora – art af Skørhæt; fx Evensølund og Havreballe Skov
*Russula sericatula** – Brunrød Skørhæt; Fløjstrup Skov
Sphaerobasidium ??/ n. sp.??? – en barksvamp; Bordrup Klitplantage
Stropharia melanosperma – art af Bredblåt; Beckmanns Plantage
Szygospora solida – art af Snyltehjerne; Nøddedalen
*Tomentella atroarenicolor** – art af Frynsehinde; Ulveskov
Trechispora mollusca – art af Vathinde; fx Baldersbæk Plantage
Tubulicrinis borealis – en barksvamp; Vester Torup Klitplantage
Tubulicrinis inornatus – en barksvamp; Mourier Petersens Plantage
Tulasnella permacra – en barksvamp; Enghave Skov
Typhula uncialis – Sej Trådkølle; Underlien

Nye danske sæksvampe

Arachnoscypha (Arachnopeziza) cf. *aranea* – art af Spindskive; Stensbæk Plantage
Belonium graddonii cf. – art af skivesvamp; Strødamreservatet
Coniothyrium tamaricis – anamorf af tyksæksvamp; Avedøre
Cryptodiaporthe hranicensis – art af kernesvamp; Strødamreservatet
Gloeotinia juncorum – art af skivesvamp; Strødamreservatet
Hypocrea sp. nov. – art af Kødernesvamp på *Phellinus ferruginosus*; Strødamreservatet
Lachnum radovii – art af Frynseskive; Paderup Mose
Lophodermium foliicola – art af Fureplet; Skærven
Niptera eriophori – art af skivesvamp; Grærup Langsø
*Octospora ithacaensis** – Lungemos-Mosbæger; Nørholm
Pseudombrophila albicans – art af Randbæger; Aflandshage
Pulvinula alba – art af Pudebæger; Gram Lergrav
Scirrhia aspidiorum – art i *Capnodiales*; Strødamreservatet
Unciculariopsis thallophila – art af Kugleskive; Broby Vesterskov

keglehatten *Conocybe merdaria* (JHC, Sorø Sønderskov), dansehatten *Pholiotina filipes* (JV, Tornby Klitplantage) og muslingesvampen *Crepidotus stenocystis* (Bjørn Hirshals, Ho Klitplantage) var også nye for landet.

Af nye mørksporede hatsvampe kan nævnes nøgenhatten *Psilocybe merdicola* (TL, Grærup Langsø), blækhatten *Coprinopsis geesterani* (Erik Thomsen, Torstedlund Skov), bredblåt-arten *Stropharia melanosperma* (Helle Samsø, Beckmanns Plantage) og en småsporet varietet af Almindelig Glanshæt, *Panaeolus papilionaceus* var. *parvisporus* (JHC, Sorø Sønderskov).

To rødsporede arter blev konstateret som nye for landet, Syren-Rødblåt (*Entoloma syringaeicolor*) (se s. 34) og skærmhatten *Pluteus primus* (flere steder). Sidstnævnte hører til gruppen omkring Sodfarvet Skærmhæt (*P. cervinus*), men afviger fra

denne ved at have øskner på alle hyfer i hathuden og ved især at vokse på ved af nåletræer om foråret. Gruppen indeholder flere meget dårligt udredte arter, men forhåbentlig kan vi blive klogere på gruppen i løbet af atlasperioden, og alle opfordres til at samle, fotografere og mikroskopere afvigende sodfarvede skærmhatte i den kommende sæson.

Nye hvidsporede lamelsvampe var tragthatten *Clitocybe metachroides* (flere steder), filthatten *Hohenbuehelia grisea* sensu Elborne (Margaretha Liebmann, Tirsbæk), Vammel Tragtridderhæt (*Leucopaxillus nauseosodulcis*) (Margot Nielsen og Arturo Vilas, Blokhús Klitplantage), mosnavlehatten *Rickenella mellea* (TL, Gram Lergrav) og hele tre arter af Huesvamp, *Hemimycena: H. crispata* (JHP, Petersborg Strandenge), Faldskærms-Huesvamp (*H. ignobilis*) (TL/JHP, Tirstrup, se s.

29) og *H. pseudocrispata* (TL, Cottageparken). Endelig blev Eng-Munkehat (*Melanoleuca rasilis*), der i Svampe 57 blev anset som usikker i Danmark, fundet flere steder.

Ud over de allerede omtalte barksvampe fra pilemoser blev der fundet yderligere 11 barksvampe (i bred forstand) som nye for landet: JV fandt fire arter, Skønpig-arten *Irpex oreophila* i Skærven ved Løsning, Randtråd-arten *Phanerochaete septocystidiata* i Frenstrup Skov (se s. 15), *Tubulicrinis borealis* i Vester Torup Klitplantage og *T. inornatus* i Mourier Petersens Plantage, og JHC fandt to arter, Tandsvamp-arten *Hyphodontia microspora* i Sorø Sønderskov og *Tulasnella permara* i Enghave Skov. JHP og TL fandt i Ulveskov Frynsehinde-arten *Tomentella atroarenicolor*, som tidligere kun var kendt fra DNA-undersøgelse fra rodspidser (se omtale s. 22). Jens Mårbjerg fandt Tandsvamp-arten *Resinicium furfuraceum* i Skanderborg Dyrehave. Desuden blev Tandsvamp-arten *Hyphodontia juniperi* og Vathinde-arten *Trechispora mollusca* fundet flere steder. Hertil kommer en meget karakteristisk, men ubeskrevet køllesvamp fra lokaliteten Ryssengrav øst for Pandrup i Nordjylland, hvor der også blev gjort et andengangsfund af den meget karakteristiske, piggede Kroneskorpe *Sistotrema raduloides*. Ikke

helt uventet lykkedes det også at genfinde en enkelt formodet uddød art i det første år. At det skulle blive Hasselporesvamp (*Dichomitus campestris*) var måske knap så forventet. Genfundene – endda på hele tre lokaliteter – er omtalt på side 25.

Endelig blev der ny-fundet diverse bævre-svampe, Bævretop-arten *Exidia brunneola* (AE, Faurholt Hede), *Efibulobasidium albescens* (TL, Bjergskov) og snyltehjernen *Syzygospora solida* (AE, Nøddedalen).

I alt blev det til 55 nye arter for landet som er omfattet af Atlasprojektet. Som sidegevinst blev der også fundet 14 nye arter af sæksvampe, som ikke er omfattet af Atlasprojektet.

En del fund der sandsynligvis repræsenterer nye arter, er udeladt, indtil fundene eller litteraturen - eller tidligere fund - er kontrolleret yderligere, ligesom der som altid er ganske mange fund der ikke kan bestemmes fordi de nok repræsenterer helt ubeskrevne arter. Alt i alt blev der fundet mere end 68 nye arter for landet i 2009. Dette giver et tilskud på listen over kendte danske svampe på cirka 1 % hvilket må siges at være et formidabelt resultat. Tilbage er der kun at håbe at 2010 bliver et lige så spændende år, og at rigtig mange har lyst til at lege med. God fornøjelse.

Tidlig morgenudsigt over Skallingens strandene fra Skalling-laboratoriet. Foto Jens H. Petersen.